



Liite valtionavustuksen maksatushakemukseen

Hanke: **LAPSYKE - Lasten ja nuorten psykososiaalisten erityispalvelujen seudullinen kehittäminen Lapissa**

Hankkeen tunnistus: **018/TRO/KH/2007**

**Hankkeen toteutuminen suhteessa hankesuunnitelmaan ajalla 1.11. 2008 – 31.3.2009**

**Tavoitteet 1 – 2 :**

**IP-videoneuvottelukokeiluja laajennetaan ja kehitetään sisällöllisesti niin, että psykososiaalisissa palveluissa videoneuvottelua osataan käyttää ja käytetään sekä konsultaatioissa ja työnohjauksessa että asiakastyössä. Luodaan videokonsultaation eri yksiköiden välille toimintamalli.**

**Palvelujärjestelmän kehittämisessä hyödynnetään IP-videoneuvottelun käyttökokemuksia ja soveltamismahdollisuuksia.**

- ◆ Selvitetään mahdollisuuksia kuntien / yhteistoiminta-alueiden erityisyksikköjen verkostoitumiseen ja yhteistyöhön IP-videoneuvottelua käyttäen
- ◆ Kehitetään alueellista välitason rakennetta yhteistyössä 3. sektorin ja sairaanhoitopiirin kanssa niin, että lasten ja nuorisopsykiatrian erityisasiantuntemusta on mahdollista saada perustason työntekijöiden tueksi hoidon tarpeen arviointiin, selvittämiseen ja ensihoitoon ja tarpeenmukaisen jatkohoidon suunnitteluun.

**Toteutus:** Tunturi-Lapin psykologien keskinäistä yhteistyötä ja vertaiskonsultaatiota on tuettu kustantamalla siltamaksu psykologitiimin videotyökokousten ajalta ja hankkimalla siihen teknistä tukea ArctiConnect Oy:ltä.

Tunturi-Lapin psykologit tekevät osittain perheneuvolatoista työtä. He voivat jakaa osaamistaan videoneuvottelun avulla. Näin säästetään aikaa ja rahaa kun ei tarvitse matkustaa pitkiä välimatkoja tapaamisiin. Psykologit ovat pyrkineet kokoontumaan virtuaalisesti kuukausittain. Vaikka teknisiä ongelmia on ollut melko paljon, ovat he kokeneet tapaamiset mielekkäinä.

Lapin sairaanhoitopiirin lastenpsykiatrian ylilääkäriltä on ostettu Tunturi-Lapin psykologeille videokonsultaatiota lapsen psyykkisen tilanteen arviointiin. Samalla kehitetty yhteistä arviointia lastenpsykiatrian ja perustason kesken.

Hankkeeseen 1.9. 2008 palkattu erityistyöntekijä, psykiatrinen sairaanhoitaja- psykoterapeutti on jatkanut etäkonsultaatioita lähinnä perhetyöntekijöille, jonkin verran terveydenhoitajille, sosiaalityöntekijöille ja oppilashuollon henkilöstölle. Lisäksi hän on käynyt muutamien nuorten kanssa tukikeskustelua videoneuvotteluohjelmistoa käyttäen.

Yhteistyössä Lapin ensi- ja turvakodin kanssa videoneuvottelun käyttämistä kokeillaan ensi- ja turvakotiasiakkaiden jälkitapaamisiin ja kuntatyöntekijöiden konsultaatioon.



### Tavoite 3:

**Kehitetään yhteistyössä eri toimijoiden kanssa nuorten moniammatillista avohuollon tukimallia ensisijaisesti Rovaniemen kaupungissa:**

**Toteutus:** Syyslukukauden ajan yläkoulujen mielenterveystyöntekijänä on ollut sosiaalityöntekijä, 5.1.2009 alkaen psykiatrinen sairaanhoitaja. Työ on painottunut luokkatyöskentelyyn, pienryhmien ohjaamiseen yhteistyössä kuraattorin ja erityisnuorisotyöntekijän kanssa, vanhempainiltoihin, yksilötyöhön sekä nuorten mielenterveysyksikkö Nupin asiakastilaston kokoamiseen. Tavoitteena on ollut kartoittaa yläkoululaisten tuen tarpeita mielialaan liittyvissä ongelmissa sekä pyrkiä kokeilemaan uusia työmenetelmiä ja –tapoja ehkäistä ongelmien vaikeutumista. Kevätlukukauden aikana on myös selvitetty psykiatrisen osaamisen jalkauttamisen mahdollisuutta kouluympäristöön sekä oppilaiden että koulutyöntekijöiden tueksi.

### Tavoite 4.

**Vahvistetaan ennaltaehkäisevää työtä, mm**

- ◆ Järjestetään masennuksen/ päihdeongelmien varhaista tunnistamista helpottavien erilaisten seulojen ja arviointimenetelmien käyttöön liittyvää koulutusta ja ohjausta perus/lähipalvelujen työntekijöille.
- ◆ Juurrutetaan aiemmissa koulutuksissa opittuja työmenetelmiä käytäntöön, mm. Toimiva Lapsi &perhe –menetelmät
- ◆ Järjestetään yläkoululaisille ja toisen asteen opiskelijoille kognitiivisen psykoterapian viitekehukseen pohjautuvia stressihallintakursseja
- ◆ Kokeillaan Aikalisä-hankkeessa kehitettyä toimintamallia koulutuksen ulkopuolelle jääneiden nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn

### Toteutus:

**Ennalta ehkäisevän työn vahvistamiseksi** on järjestetty Toimiva lapsi & perhe-menetelmien kliinikkokoulutusta yhteistyössä Lapin sairaanhoitopiirin kanssa alkaen 18.11. 2008.

**Lasten ja nuorten mielenterveyden edistämiseksi** on toteutettu Friends-ohjelman ohjaajakoulutusta opettajille ja kuraattoreille yhteistyössä Aseman lapset ry:n kanssa.

- ◆ Hanke on myös kustantanut kahdelle koulutyöntekijälle kouluttajakoulutukseen osallistumisen. Rovaniemellä järjestettiin marraskuussa ensimmäinen kurssi alakoulun opettajille, siihen osallistui 9 opettajaa.
- ◆ Helmikuussa Aseman lapset ry oli kouluttamassa Kittilässä alakoulun opettajia, Rovaniemellä yläkoulun opettajia ja Ranualla yläkoulun ja lukion opettajia. Hanke osallistui koulutuskuluihin. Lisäksi haluttiin tukea ohjelman toteutusta kouluissa hankkimalla työkirjoja kahdelle alaluokalle.

**Nuorten masennuksen ehkäisemiseksi** on järjestetty aiemmin koulutuskokonaisuus, johon kuului teoriapäivä nuoruusiän mielialahäiriöistä sekä kaksipäiväinen nuorten stressinhallintakurssien ohjaajakoulutus. Ohjaajakoulutusta järjestettiin kahdelle ryhmälle ja kaikkiaan 28 koulu-, sosiaali- ja terveystoimen ammattilaista sai ohjaajan pätevyuden. Ohjaajakoulutukseen osallistuneet ovat ohjanneet yläkouluikäisten ja toisen asteen koulutuksessa olevien nuorten stressinhallintaryhmiä



syyslukukaudella yhteensä 7 ryhmää ja kevätkaudella on alkanut ainakin 5 uutta ryhmää. Kokemukset ovat olleet myönteisiä.

**Nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi** jatkettiin Kemijärven ammattiopiston ja paikallisten aikalisaohjaajien kanssa yhteistyötä TimeOut!Aikalisä! toimintamallin soveltamisessa opiskelijoiden tukemiseksi keskeyttämistilanteissa. Lisäksi hankkeen erityistyöntekijä on ollut ammattiopiston oppilashuollon ja asuntolanhoitajan tukena viikoittain paikan päällä ja lisäksi etänä videoneuvottelua käyttäen tarpeen mukaan. Myös nuoret ovat voineet käydä keskustelemassa ongelmistaan hänen kanssaan sekä paikan päällä että etäyhteydellä.

Helmikuussa 2009 järjestettiin yhteistyössä mielenterveys- ja päihdehankkeen kanssa ohjattuja ryhmäkeskusteluja opettajille. Ryhmiä oli neljä ja kukin ryhmä kokoontui kaksi kertaa. Teemoina oli nuoruus ikävaiheena, voimavara- ja ratkaisukeskeisyys, ehkäisevä työote ja nuorten ohjauksen toteuttaminen käytännössä. Keskustelujen tuloksia esiteltiin yhteisesti kehittämispäivässä maaliskuussa. Jatkossa oppilaitoksessa on tarkoitus sopia tietyistä yhteisistä käytännöistä mm. poissaolojen seurantaan ja opiskelijahuoltoon.

#### **Muu ennalta ehkäisevään työhön liittyvä toiminta:**

Toteutettu marraskuussa 2008 yhteistyössä Mielenterveys- ja päihdetyön kehittämishankkeen sekä Mood House Oy:n ja Elämän sankari ry:n kanssa nuorten ehkäisevän päihdetyön ohjelma Enontekiön ja Muurolan yläkouluissa ja lukioissa. Mukana oli myös liikenneturva omalla ohjelmallaan sekä paikallinen Lions kahvitarjoiluineen.

#### **Muu toiminta**

Perhetyöntekijöiden työnohjauksellisen vertaistapaaminen 6.-7.11.08. Osallistujina kuntien lastensuojelun perhetyöntekijät. Teemoina vuorovaikutuksen havainnointi ja tukeminen sekä trauman vaikutukset lapsen ja vanhemman vuorovaikutuksessa.

Aloitettu perheneuvoloiden työntekijöiden osaamisen tukemiseksi työnohjauksellinen koulutusprosessi, jossa keskitytty narratiivisen työtavan käyttöön asiakastyössä. Prosessi jatkuu toukokuulle 2009.

Ylläpidetty hankkeen kotisivuja ja päivitetty kuntakohtaiset hyvinvointi-, mielenterveys- ja päihdeindikaattorit

Osallistuttu Mieli 2009 –päiville 5. – 6.2.2009 Rovaniemellä

Valmisteltu ja osallistuttu valtakunnallisen mielenterveys- ja päihdehankkeiden ohjausryhmän kokoukseen Rovaniemellä 11.-12.1.2009

Projektipäällikkö osallistunut Rovaniemen kaupungin Napero-hankkeen ohjausryhmätyöskentelyyn



## **Arvio tavoitteiden toteutumisesta sekä selvitys arvioinnin toteutuksesta:**

Arviointi toteutetaan itsearviointina. Hankkeen työntekijöiden työ ja hankkeen toiminta painottuu syksystä 2008 – kevääseen 2009, joten toiminnassa on intensiivinen vaihe menossa. Asiantuntijapalveluja konsultaatioon ei ole pystytty konsultaatioon ostamaan tavoitellusti. Erityisesti psykiatripalveluita ei ole ollut saatavilla riittävästi. Tekniset ongelmat ovat hidastaneet videoneuvottelun laajamittaista käyttöön ottoa. Toisaalta onnistuneet kokemukset rohkaisevat jatkamaan työtä.

Johto- ja ohjausryhmältä on kerätty kyselyllä hankearviointi. Hankkeella on yhteinen johto- ja ohjausryhmä mielenterveys- ja päihdehankkeen kanssa. Valitettavasti vain vajaa puolet vastasi kyselyyn (13/28). Kyselyssä aiheina oli hankkeiden tavoitteiden tuntemus, oma toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi, menetelmäkoulutukset ja menetelmien juurruttaminen, videoneuvottelun käytön esteet ja edistävät tekijät, hankkeiden swot sekä jatkokehittämisen kohteet. Arvioinnista koostetaan myöhemmin oma raportti.

Koulutuksesta ja konsultaatiosta kerätään osallistujilta ja käyttäjiltä arvioinnit. Valmisteltu menetelmien juurtumista koskevaa kyselyä menetelmäkoulutuksiin osallistuneille. Kysely toteutetaan kevään 2009 aikana.

## **Henkilöstön käyttö:**

Kokoaikainen projektipäällikkö 1.12.2007 – 31.03.2009, jatkuu

Osa-aikainen sihteeri ( 10 %) 1.2. – 31.03. 2009, jatkuu

Projektityöntekijä 1.8.2008 – 31.03.2009, jatkuu

Erityistyöntekijä 1.9. 2008 – 31.03.2009, jatkuu

## **Asiantuntijapalvelut:**

Konsultaatiota ostettu Lapin sairaanhoitopiirin lastenpsykiatrian poliklinikalta.

Työnohjausta erityistyöntekijälle Satu Nivalta

Menetelmätyönohjausta psykologi Tarja Luolamolalta ja Riitta Pelkoselta

Työnohjauksellista koulutusta Lapin perheklinalta

## **Koulutukset:**

Friends-ohjelman koulutus alakoulujen opettajille 17.11. ja 19.11., kouluttajana Jukka Hakola, osallistujia 9

Toimiva lapsi & perhe- menetelmien kliinikkokoulutus 18.-19.11., 8.12.2008, 19.1.2009, 16.2.2009, 16.3.2009 , koulutus jatkuu, kouluttaja TtM, perheterapeutti TLP-kouluttaja Mika Niemelä, osallistujia 14

Stressihallintakurssien ohjaajien kertauskoulutus 20.1.2009, kouluttajana psyk.sh, ryhmäpsykoterapeutti Riitta Pelkonen, osallistujia 17



Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus  
Lapin toimintayksikkö

---

Marja-Sisko Tallavaara  
projektipäällikkö